

Politisko partiju iekšējās demokrātijas rokasgrāmata

 VĒL
Vēlēšanu reformas biedrība

Saturs

Rokasgrāmatā lietotie termini.....	3
Ievads	4
Partijas biedri	6
Partijas biedra uzņemšana	6
Partijas biedra izslēgšana	7
Partijas biedra tiesības	8
Partijas biedra pienākumi	8
Partijas institūcijas	8
Partijas augstākā lēmēj institūcija (pilnsapulce, kongress).....	8
Partijas politiskā vadība (valde).....	9
Partijas administratīvā vadība (birojs vai sekretariāts).....	9
Partiju nodaļas.....	10
Partiju reģionālā struktūrvienība (reģionālā padome).....	10
Partiju Ētikas komisija	11
Partiju revīzijas komisija.....	11
Lēmumu sagatavošana un pieņemšana	12
Partijas biedru iesaiste lēmumu sagatavošanā	12
Partijas politikas veidošana	13
Partijas deputātu kandidātu sarakstu veidošana un vēlēšanu kampaņas organizēšana	14
Partijas finanses	14

Rokasgrāmatā lietotie termini

Demokrātisks – tiesisks lēmumu pieņemšanas un izpildes veids, cenšoties lēmumiem gūt iespējami lielāko vairākuma atbalstu un vienlaicīgi ievērojot mazākuma intereses un indivīda tiesības. Mūsdienu pārstāvniecisku demokrātiju pamatprincipi ir noteikti ANO un Eiropas cilvēktiesību deklarācijā un citos starptautiskos dokumentos;

Iekļaušana – norāda, cik plašs ir lēmumu pieņēmēju loks partijā;

Centralizācija – norāda cik šaurā vai plašā lokā partijā pieņem lēmumus;

Institūcionalizācija – apraksta, cil lielā mērā partijas iekšējo lēmumu pieņemšanas procedūras ir formalizētas un partijas uzbūves formalizācijas pakāpi;

Partija – Latvijas Republikā reģistrēta politiska partija vai politisku partiju apvienība.

Partijas Ētikas komisija – institūcija partijas organizācijā, kuras galvenie pienākumi ir uzturēt partijas ētikas standartus pēc iespējas augstā līmenī un risināt strīdus partijas iekšienē. Institūcijai var būt arī cits nosaukums;

Partijas biedra nauda – partijas noteikts samērīgs maksājums, ko veic partijas biedrs;

Pārstāvnieciska (reprezentatīva) – parasti institūcija/partija, kura tiesiski pārstāv to ievēlējušo intereses, ievērojot ne tikai vēlētāju vairākuma gribu, bet arī mazākuma intereses;

Partijas augstākā lēmēj institūcija – partijas biedru vai partijas nodaļu delegātu sanāksme, kura notiek ne retāk kā reizi gadā. Šīs institūcijas kompetenci nosaka gan partijas statūti, gan Latvijas likumdošana;

Partijas reģionālā padome – partijas institūcija, kurā pārstāvētas partijas reģionālās nodaļas.

Partijas politiskā vadība – partijas institūcija, kas vada partijas politisko darbu, balstoties uz partijas statūtiem, augstākās lēmēj institūcijas lēmumiem;

Partijas administratīvā vadība – partijas institūcija, kas nodrošina partijas administratīvo un ikdienas tehnisko darbību. Darbības nodrošināšana var tikt veikta sadarbībā ar partiju reģionālo nodaļu administratīvo vadību;

Partijas iekšējie referendumi – viens no lēmumu pieņemšanas veidiem partijā.

E – petīcija – elektroniski veikta partijas biedru aptauja par konkrētu jautājumu, kuru iniciē paši partijas biedri.

Ievads

Demokrātijas jēdziens tiek plaši definēts jo tas pēc būtības balstās cilvēku individuālās morāles vērtībās un iekļauj partiju atvērtību pret pilsoņiem un plašu, aktīvu pilsoņu iesaistīšanos un iesaistīšanu politiskajos procesos. Partiju iekšējo demokrātiju ar likumdošanas palīdzību var veicināt tikai ierobežotā mērā. Ir nepieciešamas arī papildinošas vadlīnijas, kurās iezīmēta demokrātiska prakse, kas balstīta uz morālām vērtībām (piemēram, kas ir godīgs, kas negodīgs), kas veicinātu sabiedrības izpratni par demokrātiju un no kuras varētu veidot mērauklas partiju iekšējās demokrātijas izvērtēšanai. Partiju statūtiem vajadzētu pēc iespējas atspoguļot šīs iekšējās demokrātijas vadlīnijas, kā vairākos Eiropas veco demokrātiju partiju statūtos.

Būtisks aspekts valsts un demokrātijas attīstībai ir partiju spēja pieņemt un paust dažādus viedokļus, veidot jaunu politiku paaudzi, kā arī spēja pieņemt kvalitatīvus, valstiskus, nevis šauri partejiskus un lielas sabiedrības daļas neatbalstītus lēmumus. Iepriekšminēto uzdevumu īstenošana kalpo par pārstāvnieciskas partijas demokrātiskuma mēru. Politikas kvalitāte ir atkarīga no tā, kādā veidā partijas īsteno šos uzdevumus, piemēram, cik liela ir biedru iesaiste partijas darbā, cik atklāts ir lēmumu pieņemšanas process partijā

Lai partijas būtu rīcībspējīgas ir jāatrod vidus ceļš starp atsevišķo biedru demokrātiskām tiesībām un partiju vadības pienākumu sekmīgi un operatīvi partiju vadīt. Pārāk liela indivīda tiesības var novest pie anarhijas, bet pārāk liela centralizācija – pie autokrātijas un diktatūras.

Šobrīd (2010.g.pavasārī) Saeimā debatē par politisko partiju finansēšanas politikas maiņu, kura, gadījumā, ja tā stājas spēkā, ne tikai ievērojami mainīs esošos spēles noteikumus, bet dos vēlētājiem iespēju arī nozīmīgi ietekmēt sevis izvēlētu politisko spēku.

Partiju iekšējā demokrātija ir plašs termins, kas apraksta dažādas metodes un līdzekļus, ar kādiem partijas veic savu darbību, t.sk., jaunu biedru piesaiste, biedru iekļaušana partijas iekšējo lēmumu pieņemšanā, politiku pieņemšana un īstenošana, līderu izvēle, attiecības starp dažādām partijas institūcijām. Trīs būtiskākie koncepti, kas definē partiju iekšējo demokrātiju, ir iekļaušana (*inclusiveness*), centralizācija (*centralization*) un institūcionalizācija (*institutionalization*).

Līdzšinējā partiju darbība ir atklājusi vairākas problēmas, kas liecina par demokrātijas trūkumu partiju iekšējā organizācijā un darbībā. Vairākām Latvijas partijām ir bijusi raksturīga:

- jautājumu un pieņemamo lēmumu, tajā skaitā, izvirzot un apstiprinot deputātu kandidātus, apspriešana un izlemšana izteikti šaurā lokā;
- novēlota informēšana par sapulcēm un to darba kārtībām, lēmumprojektiem un citiem jautājumiem;
- “neērto” partijas biedru nedemokrātiska izolēšana vai izslēgšana;
- partiju administratīvās un politiskās varas koncentrēšana vienu un to pašu cilvēku rokās;
- partiju finansēšanas un vēlēšanu agitācijas likumu ievērošana formāli, nevis pēc būtības.

Partiju iekšējās demokrātijas rokasgrāmata

Partiju iekšējās demokrātijas labās prakses rokasgrāmatas mērķis:

Partiju darbības pamatprincipu skaidrojums – rokasgrāmata ir izziņas avots, tajā apkopoti pamatprincipi un būtiskākie noteikumi, kas jāievēro partijai un tās biedriem, lai nodrošinātu pēc iespējas atklātu, konkurētspējīgu, efektīvu un demokrātisku partijas darbību.

Partijas biedra pienākumu un tiesību skaidrojums - . Rokasgrāmata dod partiju biedriem iespēju izvērtēt un pilnveidot savu partiju iekšējo demokrātiskumu un veicinātu ierindas biedru zināšanas par savām tiesībām un iespējām partijā.

Instrumenti vēlētajiem partijas darba izvērtēšanā - vēlētajiem labās prakses rokasgrāmata būtu kā partiju izvērtēšanas instruments ne tikai pirms vēlēšanām, bet arī starplaiķā kā vadlīnijas vispārējās politiskās izglītības līmeņa celšanai

Ikvienam šī rokasgrāmatas izmantotājam būtu jāsaprot, ka ne šī rokasgrāmata, ne arī partiju darbību regulējošie likumi nav un nevar būt pilnīgi un novērst visas negatīvās parādības ne partijās, ne Latvijas politikā. Tādēļ gan partijām, gan to biedriem ir jārīkojas ne tikai pēc likuma vai šīs rokasgrāmatas, bet arī jāievēro likuma gars un sabiedrībā pastāvošās morālas normas..

Rokasgrāmatas misija

Veicināt demokrātisku un parstāvniecisku partiju attīstību Latvijā.

Rokasgrāmatas mērķis

Apkopot pamatprincipus un būtiskākos noteikumus, kas būtu jāievēro pārstāvnieciskai partijai un tās biedriem, lai nodrošinātu partijas iekšējo demokrātiju.

Rokasgrāmatas uzdevumi

Būt par atzītu uzziņas un darbības vadlīniju avotu partiju vadītājiem, biedriem un sabiedrībai;

Būt par kritēriju kopumu partiju un to rīcību demokrātiskuma novērtēšanai;

Būt par avotu grozījumiem normatīvajos aktos.

Partijas biedri

Partija, tās amatpersonas un biedri savā darbībā ievēro demokrātiskumu, tiesiskumu, atklātību, biedru vienlīdzību un atbildību.

Partijām ir nepieciešama jūtīgas informācijas konfidencialitāte un šīs informācijas nenodošana konkurējošām partijām. Tomēr partijām ir jānodrošina savu biedru brīva pieeja partijas lēmumiem, lēmumu procesiem un pamatojumiem, lai lēmumu pieņemšana būtu skaidra un nepārprotama. Šīs divas prasības nereti nonāk savstarpējā pretrunā. Rokasgrāmatas veidotāji ir centušies atrast saprātīgu vidus ceļu, bet atsevišķos gadījumos devuši priekšroku gan partiju kopējām interesēm, gan arī partijas biedru individuālām interesēm.

Partijas vadībai un institūcijām ir jānodrošina pēc iespējas plašāka partijas biedru tiesību īstenošana, ko var samērīgi ierobežot un tikai tiktāl, ciktāl tas nepieciešams partijas kopējām interesēm un efektīva partijas darba nodrošināšanai.

Partijas biedru tiesībām līdzās pastāv arī partijas biedru atbildība un pienākumi

Partijas biedra uzņemšana

Jebkuram Latvijas iedzīvotājam, neatkarīgi no tautības, rases, dzimuma un seksuālās orientācijas, ir tiesības iesniegt pieteikumu par iestāšanos partijā.

Partijām ir jāpublicē vieta un laiks pieteikumu iesniegšanai.

Partijām ir savos statūtos skaidri jāparedz atbildīgā biedru uzņemšanas institūcija.

Lai partija varētu novērtēt iespējamā biedra atbilstību partijas kopējām interesēm, partijai ir tiesības pretendentiem prasīt:

- Divu vai vairāk esošo partijas biedru (galvotāju) rakstisku ieteikumu.
- Rakstiski apstiprināt, ka ir iepazinies un atbalsta partijas politisko programmu, mērķus un partijas statūtos paredzēto darbību.
- Sniegt informāciju par savu darbību citās politiskajās partijās pēdējo 10 gadu laikā.

Pretendentu pieteikums ir izskatāms un pretendents atbilde par uzņemšanu partijā vai pieteikuma noraidīšanu ir sniedzama 4 nedēļu laikā no pieteikuma iesniegšanas datuma.

Nav pieļaujama diskriminējoša vai selektīva biedru uzņemšana atsevišķu biedru interesēs vai ar mērķi nodrošināt balsis noteikta lēmuma pieņemšanai.

Biedru uzņemšanas vai noraidīšanas process var notikt vairākās pakāpēs. Partija var noteikt, ka nodaļā apstiprinātu vai noraidītu pretendenta iesniegumu jāizskata arī partijas politikajai vadībai. Gala lēmumu par biedra uzņemšanu vai noraidīšanu pieder partijas politikajai vadībai.

Noraidīšanas gadījumā ir jānodrošina pretendents rakstisks pamatojums par pretendenta neatbilstību partijas statūtiem vai iestāšanās noteikumiem. Noraidīšanas lēmumu pretendents vai vismaz vienam no galvotājiem ir tiesības apstrīdēt partijas Ētikas komisijā. Ētikas komisijas lēmums ir rekomendējošs partijai un pretendents.

Partijas biedra izslēgšana

Partijas statūtos ir jāparedz izslēgšanas mehānisms un institūcija, kam ir tiesības izslēgt biedru no partijas.

Nav pieļaujama diskriminējoša vai selektīva, patvaļīga partijas biedra izslēgšana. Partijas biedra izslēgšanā ir jāņem vērā nepieciešamība partijā uzturēt kā biedru individuālās tiesības izteikties un demokrātisku viedokļu daudzveidību, tā partijas kopējās intereses.

Biedra izslēgšanas mehānismam ir jābūt atklātam un jāievēro biedra tiesības aizstāvēt savu viedokli un darbību, un tajā ir jāparedz pārsūdzēšanas iespējas.

Partijām jāparedz citi sankciju veidi par mazāk nozīmīgiem pārkāpumu veidiem, kuri neparedz partijas biedru izslēgšanu.

Nav pieļaujama *de facto* biedra izslēgšana – izsakot draudus, fiziski aizliedzot līdzdalību partijas sēdēs un sanāksmēs, vai piespiežot biedru izstāties no partijas.

✓ *Piemērs:*

Biedru var izslēgt, ja:

- *biedrs pārkāpj statūtus vai tiesiski pieņemtus partijas lēmumus,*
- *biedrs kļūst par citas partijas biedru;*
- *biedrs nav samaksājis kārtējo gada partijas biedra naudas maksājumu;*
- *biedrs izdara darbības vai pieļauj būtiskus morāles normu pārkāpumus, kas diskreditē partiju.*

Līdzīgos pārkāpumu gadījumos partijām jāpiemēro līdzvērtīgas sankcijas.

Ierosinājums par biedra izslēgšanu ir jāiekļauj kā atsevišķs punkts partijas institūcijas, kam tiesības biedru izslēgt, sanāksmes darba kārtībā, kurā paredzēts ierosinājumu izskatīt. Par to rakstiski jāpaziņo biedram, pret kuru ir iesniegta pretenzija, 7 kalendārās dienas pirms sanāksmes, kuras darba kārtībā ir paredzēta ierosinājuma izskatīšana. Sanāksme, kurā paredzēta biedra izslēgšanas jautājuma izskatīšana, ir atklāta partijas biedriem. Biedram ir tiesības sanāksmē piedalīties un paust savu viedokli. Biedram ir tiesības lūgt savu izslēgšanu skatīt aizklātā sēdē. Pēc sēdes, biedra izslēgšanas iemesli ir publiskojami partijas biedriem. Ja biedrs nepiedalās šajā sēdē, tad viņš tiek iepazīstināts ar rakstisku lēmumu, kas viņam tiek nosūtīts. Lēmumā jābūt norādītam biedra izslēgšanas iemeslam, atsaucoties uz partijas statūtu konkrētajām normām.

Ārkārtas situācijā par sevišķi smagu pārkāpumu, biedru var izslēgt slēgtā sēdē, kas sasaukta neievērojot iepriekšējā punkta nosacījumus. Šādā gadījumā lēmums par izslēgšanu ar atbilstošu motivējumu ir jāprotokolē un 24 stundu laikā jānosūta biedram, pret kuru pretenzija vērsta, un partijas Ētikas komisijai. Biedram ir tiesības par lēmumu viņu izslēgt rakstiski iesniegt apelāciju Ētikas komisijā nedēļas laikā pēc protokola saņemšanas, ja pirms biedra izslēgšanas nav saņemts Ētikas komisijas rekomendācija. Ētikas komisija jautājumu izskata, un rekomendāciju un tā pamatojumu pieņem, protokolē un nosūta iesaistītām pusēm nedēļas laikā.

Partijas biedra tiesības

Partijas biedram ir tiesības:

- brīvi paust savu viedokli partijas sanāksmēs, ja vien sanāksme nav slēgta.
- vismaz ar viena cita biedra atbalstu iesniegt lēmumu projektus un citus ierosinājumus iekļaušanai partijas sanāksmju darba kārtībā;
- vismaz ar viena cita biedra atbalstu izvirzīt kandidātus delegātu vēlēšanām partijas augstākās lēmējinstītūcijas sapulcei;
- piedalīties partijas nodaļā vai partijas iekšējā referendumā, vai e-petīcijā izskatāmo ierosinājumu vai lēmumu pieņemšanā un balsošanā;
- saņemt informāciju par partijas darbu;
- izvirzīt kandidātus un pašam kandidēt partijas institūciju un amatpersonu vēlēšanās un pretendēt uz iekļaušanu partijas deputātu kandidātu sarakstā;
- vērsties partijas Ētikas komisijā strīdu izskatīšanai un atsevišķu biedru un partijas institūciju rīcības izvērtēšanai;
- brīvprātīgi un bez ierobežojumiem, un paskaidrojumiem izstāties no partijas.

Partijas biedra pienākumi

Partijas biedram ir pienākums:

- ievērot likumus, partijas statūtus, partijas sanāksmju lēmumus un ņemt vērā Ētikas komisijas rekomendācijas;
- ar cieņu izturēties pret citiem partijas biedriem un viedokļu daudzveidību;
- laikus un pienācīgi iepazīties ar izskatāmajiem lēmumprojektiem un ar to saistīto informāciju;
- partijas noteiktajā kārtībā maksāt partijas biedra naudu;
- partijas finansēšanas jomā uzturēt atklātību, neuzņemties slepenībā paturamas saistības, nepieļaut interešu konfliktus;
- veicināt partijas izvirzīto mērķu sasniegšanu un partijas programmas īstenošanu;
- ziņot partijai un no partijas izstāties, ja iestājās citā partijā;

Partijas institūcijas

Partijas augstākā lēmējinstītūcija (pilnsapulce, kongress)

Partijas augstākā lēmējinstītūcija var būt biedru vai delegātu sapulce.

Partijas augstākā lēmējinstītūcija nosaka partijas politikas vadlīnijas.

Delegātu izvirzīšanai jānotiek partijas nodaļu biedru sapulcēs ikvienam biedram saprotamā un atklātā procesā. Partijas biedriem ir jābūt iespējai saņemt informāciju par delegātu kandidātiem, t.sk., delegāta kandidāta darbības ilgumu partijā. Delegātiem ir pienākums savā darbībā vadīties no nodaļas ieteikumiem un ierosinājumiem, ko partijas nodaļas apstiprina savā sēdē.

Partijas augstākās lēmēj institūcijas sasaukšanas un izziņošanas kārtību, kā arī šīs institūcijas kompetenci nosaka partijas statūti.

Partijas augstākās lēmēj institūcijas sanāksmes laiks, vieta un darba kārtība ir jāizziņo ikvienam biedram ērtā un pēc iespējas plašākā veidā, t.sk., elektroniski.

Partijas politiskā vadība (valde)

Partijas politiskajai vadībai ir jābūt nodalītai no partijas administratīvās, t.sk., finanšu vadības.

Partijas politisko vadību ievēl partijas augstākās lēmēj institūcijas sapulcē. Tiesības kandidēt uz partijas politisko vadību nevar ierobežot nevienam partijas biedram.

Partijai ir jā rūpējas par samērīgu reģionālu pārstāvniecību savā politiskajā vadībā.

Partijas politiskās vadības kompetencē ietilpst partijas politikas noteikšana atbilstoši partijas augstākās lēmēj institūcijas lēmumiem un partijas programmai, sadarbība ar partijas Saeimas frakciju un reģionālo padomi (ja partijai tāda ir), sazināšanās ar citām partijām, sabiedrības informēšana par partijas politiskām aktivitātēm un nostāju politiskos jautājumos, partijas ikdienas politiskās dzīves veidošana un vadīšana starplaikos starp partijas augstākās lēmēj institūcijas sanāksmēm, lemjšana par partijas jaunu biedru uzņemšanu un esošo biedru izslēgšanu.

Partijas politisko vadību var atsaukt tikai partijas augstākā lēmēj institūcija.

Politiskās partijas vadības locekļiem ir tiesības brīvi un bez ierobežojumiem atkāpties no savas vietas šajā institūcijā.

Partijas administratīvā vadība (birojs vai sekretariāts)

Partijas administratīvo vadību izvirza partijas politiskā vadība. Administratīvo vadību apstiprina partijas augstākā lēmēj institūcija. Ja partijas administratīvā vadība tiek mainīta, līdz nākamajai partijas augstākās lēmēj institūcijas sanāksmei pagaidu administratīvo vadību ieceļ partijas politiskā vadība.

Partijas administratīvā vadība ir nodalīta no partijas politiskās vadības.

Partijas administratīvā vadība nodrošina partijas ikdienas darbu:

- veic jaunu biedru piesaistīšanu un visu biedru uzskaiti;
- veic partijas biedru naudas un ziedojumu uzskaiti;
- nodrošina partijas biedrus ar nepieciešamo informāciju;
- sadarbībā ar partijas nodaļām (ja partijai tādas ir) veic iesniegumu par uzņemšanu partijā reģistrāciju un turpmāku kandidāta informēšanu par viņa iesnieguma virzību;

Partiju iekšējās demokrātijas rokasgrāmata

- saskaņā ar citām partijas institūcijām, nodrošina sabiedrības informēšanu par partijas administratīvām un sabiedriskām aktivitātēm.
- organizē un tehniski nodrošina balsošanu kongresos un biedru kopsapulcēs, partijas iekšējos referendumos un e – petīcijās.

Partiju nodaļas

Iekšējās demokrātijas veicināšanai, partijām ir ieteicams savu darbību izvērst pēc iespējas decentralizēti ar nodaļu veidošanu.

Partijas nodaļas ir partijas organizācijas mazākā vienība un viena no partijas biedru galvenajām diskusiju un lēmumu pieņemšanas vietām. Partijas nodaļas veido pēc ģeogrāfiskā principa. Kompetences sadalījumā starp partiju nodaļām un partijas centralizētajām institūcijām ir jāievēro princips, ka pēc iespējas vairāki lēmumi ir jāpieņem partijas nodaļām (decentralizācija).

Partijai ir pienākums iesaistīt partiju nodaļas tādu jautājumu risināšanā un lēmumu pieņemšanā, kas tieši vai netieši attiecas uz nodaļas pārstāvēto reģionu.

Partiju nodaļām ir jābūt ekskluzīvām tiesībām:

- saskaņā ar godīgas un proporcionālas pārstāvniecības noteikumiem izvirzīt delegātus partijas augstākās lēmēj institūcijas sapulcei. Delegātus var apstiprināt tikai nodaļas sapulce, ievērojot atklātību un visu nodaļas biedru iesaisti. Ja partijas nodaļā ir līdz 20 biedriem, delegātu apstiprināšanas sapulces lēmums ir saistošs, ja tajā piedalās ne mazāk kā $\frac{1}{2}$ no visiem partijas nodaļas biedriem. Ja partijas nodaļā ir 21 vai vairāk biedru, tad delegātu apstiprināšanas sapulces lēmums ir saistošs, ja tajā piedalās ne mazāk kā $10 + \frac{1}{4}$ daļa no biedru skaita, kas pārsniedz 20. Partijas var noteikt citu biedru skaitu, bet nav ieteicams noteikt mazāku nepieciešamā kvoruma lielumu.
- izmantot daļu no biedru naudām autonomi savām vajadzībām. Nodaļai atstājamo biedru naudas apjomu nosaka partijas augstākā lēmēj institūcija, taču tās apjoms nedrīkstētu būt mazāks kā puse no nodaļas biedru naudām.
- partijas nodaļai ir tiesības izvirzīt savus pārstāvjus reģionālajai padomei, par to balsojot nodaļas sapulcē.

Vismaz 10 partijas nodaļas biedriem ir tiesības aicināt partijas Saeimas deputātus un/vai partijas ministrus sniegt atbildes uz biedriem interesējošiem jautājumiem nodaļas sanāsmēs vai rīkojot atsevišķu tikšanos. Uzaicinātajiem deputātiem un/vai ministriem, vienojoties par tikšanās laiku, ierašanās ir obligāta.

Partiju reģionālā struktūrvienība (reģionālā padome)

Ja partijai ir nodaļas, no partijas nodaļu pārstāvjiem veido reģionālo padomi, lai veicinātu partiju nodaļu iesaisti lēmumu pieņemšanā partijā.

Reģionālo padomi veido pārstāvji no konkrētā vēlēšanu apgabala nodaļām, kurā ir pārstāvēta partija. Partijas statūtos paredz katras nodaļas minimālo pārstāvju skaitu reģionālajā padomē. Nedrīkst pieļaut situāciju, ka kāda no partijas nodaļām vispār nav pārstāvēta. Partijas politiskās vadības un administratīvais vadītājs ieņem vietu padomē bez balsstiesībām.

Reģionālās padomes vadītāju izvēlas no reģionālās padomes locekļiem.

Reģionālā padome:

- sagatavo un iesniedz partijas politiskajai vadībai kandidātu sarakstu uz Saeimas un Eiropas Parlamenta vēlēšanām;
- apstiprina kandidātu sarakstu attiecīgā vēlēšanu apgabala pašvaldību vēlēšanām;
- sadarbībā ar attiecīgajām partijas nodaļām, formulē kopēju pozīciju reģionam aktuālajos jautājumos; šis lēmums ir rekomendējošs;
- nodrošina sadarbību starp partijas nodaļām, partijas politisko vadību un partijas administratīvo vadību.

Reģionālās padomes darbības kārtību, lēmumu pieņemšanas procesu un darbības ilgumu nosaka partijas statūtos. Taču tie nevar būt pretrunā ar vispārējo sanāksmju darbības principiem, kas ir definēti šajā kodeksā.

Partiju Ētikas komisija

Ētikas komisija ir neatkarīga politiskās partijas konsultatīva institūcija.

Par Ētikas komisijas locekļiem var būt partijas biedri, kas neieņem nevienu citu amatu partijā.

Ētikas komisiju ievēl partijas augstāka lēmēj institūcija uz noteiktu termiņu.

Partijas augstākajai lēmēj institūcijai ir tiesības atsaukt Ētikas komisijas locekli pirms termiņa.

Ētikas komisijas locekli var izslēgt no partijas atbilstoši šīs rokasgrāmatas kārtībai.

Ētikas komisija :

- uztur partijas ētikas standartus pēc iespējas augstā līmenī
- izstrādā partijas ētikas kodeksu, kas noteic tās locekļu tiesības un pienākumus un kuru apstiprina partijas augstākā lēmēj institūcija;
- izskata biedru kandidātu uzņemšanas lēmumu pamatotību, ja tie tiek pārsūdzēti;
- izskata sūdzības un iesniegumus par politiskās partijas pieņemtajiem Ētikas rokasgrāmatas un sabiedrībā pieņemto uzvedības normu pārkāpumiem;
- savus pieņemtus lēmumus rekomendācijas formā nosūta partijas politiskajai vadībai;
- sniedz ziņojumu par savu darbību kārtējā augstākās lēmēj institūcijas sanāksmē.
- risina savstarpēju partijas biedru strīdus un sūdzības, uz klausot iesaistītās puses. Ja kāda no iesaistītajām pusēm nepiekrīt Ētikas komisijas strīdus risinājumam, Ētikas komisija iesniedz atzinumu partijas politiskajai vadībai, kuras lēmums ir galīgs..

Partiju revīzijas komisija

Revīzijas komisijas locekļi var būt partijas biedri, kas neieņem nevienu citu amatu partijā.

Revīzijas komisijai ir tiesības partijas institūcijām pieprasīt un partijas institūcijām ir pienākums revīzijas komisijai dot visus ar partijas finansiālo darbību saistītos dokumentus.

Revīzijas komisija partijas finansiālās darbības un lietvedības pārbaudi veic ne retāk kā reizi gadā, un sniedz ziņojumu partijas augstākajai lēmēj institūcijai.

leteicama Revīzijas komisijas dalība politiskās vadības sanāksmēs.

Vismaz 10 partijas biedriem ir tiesības ar rakstisku pamatojumu Valdei ierosināt Revīzijas komisijas pārbaudi, kas jāsāk ne vēlāk kā divu nedēļu laikā un jābeidz ne vēlāk kā 8 nedēļu laikā pēc iesnieguma saņemšanas.

Lēmumu sagatavošana un pieņemšana

Partijas var noturēt gan slēgtas, gan atklātas sēdes/sanāksmes. Slēgtās sanāksmes ir izņēmuma gadījumi. Sēdēm, kurās izskata jautājumus par biedru uzņemšanu vai izslēgšanu, nodaļu delegātu izvirzīšanu, kandidātu izvirzīšanu un apstiprināšanu vēlēšanām, būtu jābūt atklātām.

Partijas var noturēt kārtējas, kā arī ārkārtas sēdes/sanāksmes.

Lēmumu pieņemšanā iesaistītajiem partijas biedriem (partijas biedriem partijas nodaļas kopsapulcēs, delegātiem partijas augstākajā izpildinstitūcijā (kongresā), valdes locekļiem valdes sēdē) ir jābūt iespējai vismaz 5 darba dienas pirms paredzētās sanāksmes un ērtā veidā saņemt informāciju par izsludinātās sapulces vai sēdes laiku, vietu, darba kārtību un ar to saistītos dokumentus, kā arī piedāvāt izmaiņas darba kārtībā.

Iepriekšējā punktā minētais laika ierobežojums neattiecas uz ārkārtas sanāksmēm. Lēmuma pieņemšanā iesaistītajiem partijas biedriem ir tiesības uzzināt ārkārtas sanāksmes laiku, vietu, darba kārtību, un saņemt ar to saistītos dokumentus vismaz 48 stundas, un piedāvāt izmaiņas darba kārtībā 24 stundas, pirms paredzētās sanāksmes sākuma.

Partijai ir jābūt sēžu un sanāksmju kārtības rullim, kuru ir jāievēro ikvienam sēdes un sanāksmes dalībniekam.

Lēmumu pieņemšanai jānotiek pēc iespējas atklāti.

Informatīvi konsultatīvām sanāksmēm var būt cita kārtība kā sanāksmēm, kurās pieņem lēmumus.

Partija var paredzēt, ka sanāksmēs un/vai sēdēs var piedalīties arī tie, kas nav partijas biedri. Šādā gadījumā partijai jāparedz iespēja interesentiem pieteikties uz šādām sanāksmēm.

- ✓ *Piemērs: Par sanāksmju (gan slēgtu, gan atklātu), norises laiku, vietu un darba kārtību ir jābūt laikus pieejamai informācijai partijas mājaslapā vai citā vietā, kur šo informāciju var ātri ievietot un radīt pieejamu tikai partijas biedru lokam. Ja sanāksme ir paredzēta ne tikai partijas biedriem, informācijai par to ir jābūt pieejamai arī ikvienam interesentam. Atklāto sanāksmju protokoliem ir jābūt pieejamiem partijas biedriem nedēļas laikā pēc sanāksmes.*

Partijas biedru iesaiste lēmumu sagatavošanā

Jāveicina partijas biedru iekšējās diskusijas un, izmantojot moderno saziņas tehnoloģiju palīdzību, slēgtos un atklātos forumus, sociālās saziņas portālus u.tml. un partijas iekšējo referendumu un e-petīciju norisi.

Partijām vajadzētu veidot konsultatīvas partijas biedru darba grupas partijai būtisku jautājumu apspriešanai, risināšanai un partijas biedru viedokļa noskaidrošanai. Darbu grupu veidošanas un darbības principus nosaka partijas statūtos. Taču tie nevar būt pretrunā ar vispārējo sanāksmju darbības principiem, kas ir definēti šajā kodeksā.

Partiju iekšējās demokrātijas rokasgrāmata

Partija izstrādā biedru referendumu kārtības rulli, ievērojot sekojošo:

Referendumam jautājumus izvirza 1/10 daļa partijas biedru ar 2 šo biedru parakstiem, vai partijas augstākā lēmējinstītūcija, vai partijas politiskā vadība.

Referendumu jautājumus izskata Ētikas komisija ar tiesībām tos rediģēt un ieteikt jautājumu galīgos formulējumus, lai tie būtu neitrāli. Galīgos jautājumu formulējumus ir obligāti jāaskaņo ar jautājumu iesniedzējiem, lai tie izteiktu jautājumu būtību atbilstoši iesniedzēju uzskatiem.

Referendumus organizē partijas administrācija.

Referendums var notikt pa pastu, klātienē vai elektroniski, ja visiem biedriem ir nodrošināta nepieciešamā tehniskā bāze un tiek nodrošināts balsošanas aizklātums.

Referendumu var sasaukt ne mazāk kā 1 nedēļas laikā un balsošanai jāparedz ne mazāk kā 4, bet ne vairāk kā 6, nedēļas.

Referenduma balsu skaitīšanu pārskata un ar balsu vairākumu rezultātus apstiprina komisija, kuru veido Ētikas un Revīzijas komisijas locekļi, un 2 referendumu jautājuma iesnieguma parakstītāji.

Referenduma rezultāts ir saistošs partijai, partijas institūcijām un biedriem, ja par referendumu prozociju vai jautājumu nobalso vismaz vienkāršs vairākums, ja referendumā ir piedalījušies vismaz 1/2 partijas biedru.

Referendumu rezultātus paziņo partijas biedriem tikai pēc referendumu balsošanas slēgšanas. Daļējus referendumu rezultātus pirms balsošanas slēgšanas nav atļauts izpaust, lai neietekmētu balsojumus atlikušos posmos.

Kā vienu no biedru iesaistīšanas lēmumu pieņemšanā veidiem, partijas var izmantot e-petīcijas. E-petīciju var ierosināt jebkurš partijas biedrs, ja to atbalsta vēl vismaz 20 citi partijas biedri. Parakstīšanās par e-petīciju nevar būt īsāka par 2 kalendārajām nedēļām, bet ne garāka par 6 kalendārajām nedēļām. Parakstīšanās par e-petīciju ir atklāta. E-petīciju izmantošana ir īpaši ieteicama reģionālajām nodaļām un partijas politikas veidošanas un īstenošanas procesā svarīgu jautājumu izlemšanā. Partijas biedra parakstīšanās par e-petīciju nevar tikt uzskatīts par iemeslu partijas biedra izslēgšanai no partijas vai citādi diskriminēšanai vai citu negatīvu seku piemērošanai.

Partijas politikas veidošana

Partijas reģionālā padome izveido partijas speciālu konsultatīvu komiteju partijas politikas veidošanai un attīstībai. Komitejā vietas bez balsstiesībām ieņem partijas politiskās vadības vadītājs, reģionālo padomju vadītāji un administrācijas vadītājs. Šajā komitejā var piedalīties arī ikviens partijas biedrs bez balsstiesībām.

Komitejai ir tiesības pieaicināt neatalgotus ekspertus un konsultantus savu pienākumu veikšanai.

Komitejas pienākumi ir šādi:

- veicināt pastāvīgu partijas politikas attīstības procesu, un nodrošinot šī procesa atskaitamību biedriem, veidojot tematiskas diskusijas;

- veicināt un atbalstīt diskusijas par partijas politiku biedru vidū un kalpotu kā resurss partijai, vadītājam un frakcijai politisko jautājumu risināšanā;
- vākt atbilstošu informāciju un veikt pasākumus biedru politiskai izglītošanai;
- identificēt politiskus jautājumus un procesus, kuriem pievēršama lielāka uzmanība vai izpēte;
- veicināt komunikāciju biedru, reģionālo nodaļu, vadītāju un Saeimas un pašvaldību frakciju starpā.

Partijas deputātu kandidātu sarakstu veidošana un vēlēšanu kampaņas organizēšana

Vēlēšanās partijas kandidātu saraksta veidošanā pēc iespējas lielākas tiesības ir jāpiešķir partijas reģionālajām struktūrvienībām un nodaļām.

Saeimas vēlēšanās vismaz pusi no katra vēlēšanu apgabala kandidātu saraksta izvirza reģionālā struktūrvienība un apstiprina politiskā vadība. Partijas politiskā vadība izvirza pārējos vēlēšanu apgabala kandidātus. Kandidātu secību sarakstā nosaka partijas politiskā vadība atklātā sanāksmē.

Pašvaldību vēlēšanās kandidātus izvirza teritoriāli atbilstošās nodaļas sanāksmē un apstiprina partijas reģionālā struktūrvienība. Partijas politiskā vadība var izvirzīt partijas pašvaldību kandidātus, ja partiju nodaļas nav izvirzījušas savus kandidātus. Kandidātu secību nosaka partijas nodaļa.

Eiropas Parlamenta vēlēšanās deputātu kandidātu sarakstu un kandidātu secību sarakstā nosaka partijas politiskā vadība.

Saeimas, pašvaldību un Eiropas Parlamenta deputātu kandidātu sarakstos var iekļaut tikai tos kandidātus, kuri ir partijas biedri vismaz 180 dienas pirms izvirzīšanas apstiprināšanai kandidātu sarakstā.

Nav pieļaujama iepriekšēja kandidātu vai sarakstu līderu noteikšana šaurā partijas biedru, partijas slēpto vai atklāto sponsoru vai citu personu lokā un tam sekojoša formāla lēmumu apstiprināšana.

Pirms balsojuma par Saeimas, pašvaldību un Eiropas Parlamenta deputāta kandidāta izvirzīšanu un apstiprināšanu ir jābūt laikus pieejamam elektroniskam dokumentam ar deputāta kandidāta dzīves aprakstu, līdzšinējo sabiedrisko un politisko darbību aprakstu un iecerētajiem darbiem un mērķiem ievēlēšanas gadījumā. Kandidātu nominēšanas sanāksmēs kandidātiem ir jāparedz laiks papildināt augstāk minētajā dokumentā iekļauto informāciju un sanāksmes dalībniekiem dot iespēju uzdot kandidātam jautājumus, lai novērtētu kandidāta zināšanas un prasmes uz vienlīdzīgiem noteikumiem.

Partijas finanses

Partijas biedru maksām ir jāveido pēc iespējas lielāka partijas ieņēmumu daļa, biedru maksām jābūt samērīgām.

Nav pieļaujams, ka partija cenšas apiet likumā noteiktās normas, ierobežojumus un partiju finanšu avotu atklātumu.

Partiju iekšējās demokrātijas rokasgrāmata

Nav pieļaujams partijas biedram savā vārdā ziedot partijai no kādas citas personas saņemtu naudu vai citus līdzekļus.

Partijai jāveicina nelielo ziedojumu pēc iespējas lielāka proporcija partijas budžetā.

Par visiem partijas saņemtajiem ziedojumiem, partija veic uzskaiti. Partija reizi gadā publicē šo uzskaiti partijas interneta mājas lapā.

